

Jaarverslag CvT Hasselt 2017

Hierbij het jaarverslag 2017 van de Commissie van Toezicht van de Gevangenis van Hasselt dat als volgt is opgebouwd.

In deel A worden de ontvangen klachten in 2017 weergegeven volgens de 12 rubrieken voorzien in het canvas CTRG. Deze cijfers worden gecontextualiseerd en hun bruikbaarheid kritisch tegen het licht gehouden.

Deel B zoomt in op enkele inhoudelijk relevante problematieken.

Enkele nieuwe initiatieven van de Commissie komen in deel C aan bod.

Deel A. Ontvangen klachten 2017

CvT Hasselt ontving in 2017 125 klachten.

A.1 Registratierooster CTRG

1. Plaatsing in een gevangenis en overbrengingen : 10
2. Materiële levensomstandigheden in de gevangenis: 29
3. Omstandigheden van het leven in gemeenschap: 19
4. Contact met de buitenwereld: 8
5. Godsdienst en levensbeschouwing: 0
6. Vormingsactiviteiten en vrijetijdsbesteding: 2
7. Werk: 7
8. Gezondheidszorg en gezondheidsbescherming: 18
9. Psychosociale dienst : 12
10. Orde – veiligheid – gebruik van dwang: 11
11. Tuchtregime: 9
12. Commissies van toezicht: 0
13. Varia

A.2 Contextualisering

Louter cijfermatig werden de meeste klachten geregistreerd in rubrieken 2 en 3, respectievelijk materiële levensomstandigheden (29) en omstandigheden van het leven in gemeenschap (19). Beide categorieën zijn erg ruim en bovendien nauw verwant. Opvallend veel klachten hebben te maken met rubriek 8, gezondheidszorg en -bescherming (18), de derde hoogste score. Zie infra deel B.

Wat betekent dit globaal cijfer nu ?

Jammer genoeg zijn deze globale statistische cijfers inhoudelijk nauwelijks bruikbaar.

Daar zijn verschillende redenen voor.

Ontvangen klachten: diffuus

De geformuleerde klachten vormen waarschijnlijk slechts het topje van de ijsberg. Bovendien zijn ze vaak 'gelaagd, divers en complex', worden ze geformuleerd vanuit de beleving van de gedetineerde (soms met nood aan psychiatrische zorg) en is het beoordelen van de gegrondheid ervan zeker geen exacte wetenschap.

Om precieser te peilen naar 'de polsslag' van het leven in de gevangenis en de mate waarin de gedetineerden bejegend worden met respect voor de basiswet is meer nodig dan een Commissie zoals die vandaag kan functioneren.

Registratiesysteem: incoherent

Het door de CTRG voorgestelde canvas van het modelverslag jaarverslag bevat incoherenties tussen de rubriek 3.2 statistieken (12 rubrieken) en de inhoudsopgave van punt 2 'gevangenis' die 8 rubrieken bevat.

De 12 rubrieken hebben het trouwens over verschillende zaken: enerzijds voornamelijk 'vormen van dienstverlening' of 'processen' (vb contacten met de buitenwereld) en anderzijds 'organisatorische entiteiten' (vb rubriek 9 psychosociale dienst).

Bovendien is het Huishoudelijk Reglement van de gevangenis zelf nog op een derde manier gestructureerd.

Hierdoor wordt een min-of-meer correcte registratie een huzarenwerk, een vrijwel onmogelijke opdracht ...en blijft het 'nattevingerwerk'. Dit is zo op niveau van de CvT ...en zeker op niveau CTRG mocht men de intentie hebben alle klachten te bundelen om een federaal overzicht te hebben van de ontvangen klachten. Niet alleen CvT Hasselt ervaart dit als een moeilijkheid. (Het jaarverslag van de CvT Dendermonde 2016 bijvoorbeeld toont dit ook aan: 33 van de totaal ontvangen 206 klachten brachten ze onder in een tweede, zelfgemaakte tabel).

Misschien geven deze globale cijfers louter een beeld van de mate waarin de CvT gekend is bij de gedetineerden en/of ze vertrouwen hebben in de mate waarin de Commissie kan bijdragen tot een oplossing.

Een eventuele daling of stijging van het aantal ontvangen klachten kan bovendien op verschillende manieren worden geïnterpreteerd:

- een daling: betere bejegening van gedetineerden ...of minder vertrouwen in of bekendheid van de CvT;
- een stijging: slechtere bejegening van gedetineerden of meer vertrouwen in en/of bekendheid van de CvT.

De CvT van Hasselt is bereid denkpijstes voor een alternatieve, digitale registratie voor te stellen indien de CTRG hier belangstelling voor zou hebben.

B. Inhoudelijk relevante problematieken

Ondanks deze moeilijkheid meent CvT Hasselt volgende problematieken te kunnen distilleren.

B.1 Algemeen

Een rode draad bij de ontvangen klachten, niet te classificeren onder een bepaalde statistische rubriek, is de (te) vaak terugkerende term **'willekeur en/of onduidelijkheid'**. Hiermee wordt gewezen op de verschillende interpretaties van het huishoudelijk reglement door individuele PB'ers. Dit wordt vaak als onrechtvaardig en/of incoherent aangevoeld door de klagende gedetineerden.

Heel wat klachten gaan over **dysfuncties van het kantinesysteem, 'pesterijen', racistische uitspraken en/of de (onrespectvolle) wijze waarop celfouilles** gebeuren.

B.2 Drie structurele items

B.2.1 Gezondheidszorg

Opvallend veel gedetineerden doen beroep op de CvT ivm klachten gerelateerd aan medische aspecten. Een bloemlezing: *moeten slapen op een dunne matras op de grond terwijl gedetineerde diabetes heeft en erge rugklachten, onvoldoende douchegelegenheid, gebrek aan privacy nav dokters- en/of tandartsbezoek, vraag om steunband na gebroken rib, conflicten met gevangenisarts ivm diagnose, behandeling en medicatie, toedeling van medicatie...ook door PB'ers, nood aan steunkousen die niet wordt ingewilligd, onaangepaste sondes,...*

B.2.2 Psychosociale dienst

Een 12-tal klachten vertalen zich als een ontoereikend ervaren ondersteuning van de PSD, oa nav reclasseringstrajecten.

B.2.3 Persoonlijke bezittingen - schadevergoedingen

Vaak voelen gedetineerden zich blijkbaar onterecht behandeld ivm het ontbreken/verlies van persoonlijke bezittingen en/of de afhandeling van schade aan goederen. Een gebrek aan duidelijke en tegensprekelijk vastgestelde 'inventaris' lijkt aanleiding te zijn voor misverstanden ivm persoonlijke bezittingen: *nav overbrengingen naar Hasselt en/of celwisselingen (bij gebrek aan correcte 'staat van bevinding'), spullen 'verdwijnen' uit de cel bij afwezigheid, beschadigde toestellen in cel (vb frigo, ...) en de kosten worden -volgens gedetineerden- onterecht aan hen toegeschreven en van hun rekening afgehouden, niet kunnen beschikken over correct/volledig overzicht persoonlijke rekening,...*

B.3 Twee individuele cases

Tenslotte verdienen volgende twee cases extra aandacht.

B.3.1. Telefoon - schending privacy

Na onderzoek van een door gedetineerde ingediende klacht bij de CvT blijkt dat elke PBA de mogelijkheid heeft om via het op elke afdeling aanwezige computersysteem inzage te hebben in de log-files van telefoonnummers die door gedetineerden worden gevormd. Bij mogelijke privacy-schending (uitwisseling van gegevens tussen PBA en andere gedetineerden) kan dit een veiligheidsrisico zijn voor de gedetineerden (afpersing familieleden, bedreigingen...). De klachtindiener deed hierover schriftelijk (14.04.2017) zijn beklag bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (CBPL). Deze stelde in een schriftelijk antwoord (27.04.2017 - kopie van dit schrijven in het bezit van de CvT) o.m.:

- Op grond van KB 8.4.2011 (uitvoering basiswet gevangeniswezen) heeft enkel de directeur of het personeelslid dat hij aanwijst toegang tot de gegevens, geregistreerd op het gebruikersaccount van de gedetineerde.
- In geval alle PBA telefoongegevens kunnen controleren (gedraaide nummers verifiëren) geregistreerd op het gebruikersaccount van de gedetineerde stelt zich een probleem in het licht van privacy. Ook is er een probleem van vertrouwelijkheid (PBA is verplicht tot discretie), ambtsgeheim van ambtenaar. Gedraaide nummers van een gedetineerde meedelen aan een andere gedetineerde schendt het vertrouwelijkheidsbeginsel

De algemeen directeur gevangenis Hasselt bevestigt dat alle PBA inderdaad toegang hebben tot de telefoongegevens van de gedetineerden. Dit werd voor zijn benoeming ingevoerd. Het terugdraaien kan z.i. mogelijk leiden tot ongenoegen bij het personeel. Desalniettemin legt hij dit voor aan de juridische dienst.

Feedback algemeen directeur in e-mail dd. 27.02.2018: *De mogelijkheid tot het nemen van inzage in de files met de data over telefoongebruik door de PBA op de sectie werd inmiddels stop gezet. Enkel de leidinggevendenden hebben op dit moment een delegatie van de bevoegdheden van de directeur. We hebben ons geconformeerd aan de aanbevelingen van de privacycommissie.*

B.3.2. Recht op invaliditeitsuitkering

X is een gedetineerde in voorhechtenis, die een invaliditeits-uitkering geniet, maar door zijn detentie de consultatie bij de controle-arts gemist had.

Hij kreeg van de PSD een brief (anoniem ondertekend met "de PSD") waarin in summiere termen te lezen valt dat de PSD de mutualiteit gecontacteerd heeft, en dat hij tijdens zijn detentie geen recht heeft op de uitkering maar dat hij na zijn vrijlating wel opnieuw aanspraak kan maken op de uitkering, na rechtzetting van de gemiste controle.

Dit blijkt een flagrante onwaarheid: uit telefonische contactname door de CvT met de mutualiteit bleek ten eerste:

- dat de controle-arts zijn recht op invaliditeit verlengd had,
- dat de mutualiteit geen weet had van het feit dat hij in voorhechtenis zat. In dat geval kon hij, zoals bij 'elektronisch toezicht' wel een uitkering krijgen (aldus de CM): "De gevangenis Hasselt moet hen daaromtrent de nodige attesten bezorgen (attest van voorhechtenis en/of van datum 'elektronische toezicht'."

De Commissie heeft dit dossier gedurende 3 maanden (oktober – november – december) ter harte genomen, en pas eind december was een oplossing in zicht. *De facto* heeft de Commissie de rol van de PSD in dit dossier overgenomen, iets wat haar opdracht niet is.

C. Initiatieven

De CvT Hasselt wil in 2018 haar taken ter harte nemen door zich verder te professionaliseren. Hiervoor is meer inzicht nodig in de werking van de gevangenis.

De CvT Hasselt zal de gevangenisdirectie dan ook verzoeken:

- 1. Een **informatief overleg te hebben met de PSD en de medische dienst**. Dit zou ons toelaten beter hun mogelijke dienstverlening in te schatten en begrip te kunnen opbrengen voor hun werkomstandigheden. Op dit ogenblik heeft de CvT (*er ontbreekt jammer genoeg een arts als lid*) onvoldoende zicht op hun respectieve werking terwijl heel wat klachten te maken hebben met hun -door de gedetineerden als ontoereikend bestempelde- dienstverlening.
- 2. Uitgenodigd te worden als **waarnemer op het overlegorgaan** met de gedetineerden;
- 3. De **contacten van de maandcommissaris CvT met de directie op gestandaardiseerde wijze te laten verlopen**: standaard 1 of 2 maal per maand wordt er via mail een afspraak gemaakt met de directie; er wordt kort aangegeven over welke klacht het gaat. Zo kan de directie zich grondiger voorbereiden en de bespreking efficiënter verlopen;
- 4. Deel te willen nemen aan een **bijzondere commissievergadering** waar steeds terugkerende items/problematieken zullen besproken worden.